

**ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ
ПІДПРИЄМСТВ: ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ**

В економіці дуже важливу роль в грає інститут бухгалтерського обліку, оскільки він є інститутом, який покликаний обслуговувати економіку кожного господарюючого суб'єкта, а в кінцевому підсумку – і в цілому економіку держави [1, с. 58]. Найважливішим елементом облікової системи підприємства є його облікова політика. Як зазначає Лоханова Н.О., сутність облікової політики з позицій інституціонального підходу складається в тому, що облікова політика є типовим проявом впливу інститутів на процес ведення обліку господарюючих суб'єктів і результати його діяльності, оскільки: вона формується з урахуванням вимог діючих нормативно-правових актів..., тобто саме формулювання є наслідком впливу елементів інституціональної системи; формується під безпосереднім впливом неформальних інститутів – правил, традицій і цінностей, що склались у відповідному загальноекономічному і бізнес-середовищі в цілому і на конкретному підприємстві зокрема; дієвість облікової політики як інструменту впливу на реальні показники господарської діяльності визначається саме рівнем розвитку формальної і неформальної частини інституціонального середовища, в якому функціонує господарюючий суб'єкт [1, с. 155].

Аналіз сутності та ролі облікової політики переконує в тому, що вона повинна формуватись, орієнтуючись на цілі керуючої системи для досягнення необхідного стану об'єкта управління (підприємства). Це підкреслює необхідність здійснювати основний акцент при розробці облікової політики на чіткому встановленні стратегічних, поточних та оперативних цілей і завдань розвитку підприємства, а також на вивченні реальних характеристик та особливостей об'єкта управління та використання отриманих знань для підвищення ефективності управління об'єктом. На облікову політику як, з одного боку, прогностичну, а з іншого боку, діючу модель управління економікою підприємства, впливають як керуюча система (через формування цілей управління об'єктом), так і сам об'єкт управління (через зміну його властивостей і характеристик).

Слід приділити увагу і принципам, які повинні визначати формування облікової політики підприємства. У Законі «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» наведені загальновідомі концептуальні

принципи обліку, якими повинні керуватися бухгалтери у своїй роботі: обачність; повне висвітлення; автономність; послідовність; безперервність; нарахування та відповідність доходів і витрат; превалювання сутності над формою; історична (фактична) собівартість; єдиний грошовий вимірник; періодичність.

Проте, при формуванні облікової політики підприємства доцільно спиратися також на концептуальні засади організації обліку, запропоновані Валуєвим Б.І.: принцип підпорядкованості загальній логіці організації управління економікою, який визначає вибір конкретних форм організації обліку; принцип доцільного наближення функції обліку в центри прийняття рішень відповідно до особливостей організації управління та виробництва; принцип делегування повноважень і відповідальності бухгалтерів нижчого рівня з збереженням загальної відповідальності за головним бухгалтером; принцип взаємодії обліку з іншими функціями управління – плануванням, контролем, економічним аналізом, регулюванням (прийняттям управлінських рішень); принцип взаємодії різних видів обліку, які є взаємопов'язаними на основі наступності інформації та взаємодоповнюючими, коли об'єкти обліку різних видів обліку не збігаються; принцип оптимального поєднання різних форм централізованої і децентралізованої організації обліку в кожному конкретному підприємстві [2, с. 100-103]. Інституційні зміни в обліковій політиці повинні спиратись на базові принципи, окреслені Лохановою Н.О.: принцип забезпеченості балансу інтересів, дотримання інтересів всіх зацікавлених осіб в обліковій інформації, усунення пріоритетності прав державних інститутів на облікову інформацію; принцип послідовності інституціональних змін в обліку і їх взаємної логічної ув'язки, відмови від нескорельованих змін в оподаткуванні і бухгалтерському обліку; принцип узгодженості змін у загальному інституціональному середовищі і змін в обліковій системі; принцип відкритості інформаційних потоків з урахуванням забезпечення права господарюючого суб'єкта на захист облікової інформації; принцип іноваційності змін в обліковій системі, що буде сприяти переходу від складання окремих видів звітності до інтегрованої звітності [1, с. 74-75].

Література:

1. Лоханова Н.О. Інтеграційні процеси в обліку в умовах інституціональних перетворень: Монографія / Н.О. Лоханова. – Херсон: Грінв Д.С., 2012. – 400 с.
2. Валуев Б.И. Проблемы развития учета в промышленности / Б.И. Валуев. – М.: Финансы и статистика, 1984. – 215 с.